

GROENBEHEERPLAN THEMA: BEPLANTING 2021 T/M 2025

De vruchten plukken van een gemeente in bloei

18 februari 2021, eindrapport

Inhoud

1.	Inleiding	4
1.1	Aanleiding.....	4
1.2	Doelstelling.....	4
1.3	Doelgroep	4
1.4	Looptijd.....	4
1.5	Leeswijzer	4
2.	Samenvatting beleid	6
2.1	Reguliere beheer	6
2.2	Onderhoud, vervanging en renovatie	7
2.3	Wettelijke en beleidskaders	8
2.3.1	Wettelijke kaders.....	8
2.3.2	Beleidskaders gemeente	8
3.	Beheer van beplantingen.....	10
3.1	Beheerthema beplanting.....	10
3.2	Samenstelling areaal (peildatum 1-1-2021)	12
3.3	Beheerregime	14
3.4	Beheerkosten	15
4.	Vervanging en omvormingen.....	16
4.1	Vervangingen.....	16
4.2	Omvormingen.....	18
4.3	Uitvoeringsplan omvormingen.....	18
5.	Financieel overzicht.....	19
6.	Organisatie	20
6.1	(Eigen) buitendienst	20
6.2	Avri	21
6.3	Aannemers	22
6.5	Opdrachtgeverschap/overige.....	23
6.6	Gegevensbeheer.....	23
7	Planning.....	25
7.1	Onderhoud	25
7.2	Integraal werken	25
8	Kwaliteitscontrole.....	26
8.1	Schouwmethodiek en frequentie.....	26
8.2	Maatregelen	27

9	Communicatie.....	29
9.1	Vervangingen en omvormingen	29
9.2	Interne communicatie beheerplannen	29
9.	Bijlagen.....	30
9.1	Definities.....	30
9.2	Wettelijke kaders	31
9.3	Beheerregime	32
9.4	Beheerkosten per kern.....	32
9.5	Omvormingen aanlegkosten	32
9.6	Omvormingen beheerkosten	32
9.7	Groen doen.....	32

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

De voormalige gemeenten Geldermalsen, Neerijnen en Lingewaal vormen vanaf 2019 de nieuwe gemeente West Betuwe. Dit vraagt om het harmoniseren van de voormalige groenbeleids- en beheerplannen. Op basis van het geharmoniseerde groenbeleidsplan (vastgesteld in juli 2020) zijn per thema de beheerplannen nader uitgewerkt. Dit beheerplan omvat het thema beplantingen.

1.2 Doelstelling

Dit beheerplan geeft inzicht in de verschillende onderdelen van het beheerproces. Het beheerplan vertaalt ambities (strategisch niveau) in concrete beheerrichtingen en –acties (tactisch niveau) om deze te kunnen implementeren. Daarbij wordt aangegeven op welke wijze nu gewerkt wordt en hoe vanaf 2021 gewerkt gaat worden binnen de gemeente. De beleidsplannen worden elke vijf jaar geactualiseerd op basis van het door de gemeenteraad vast te stellen beleid. De onderliggende beheerplannen kunnen jaarlijks herzien worden binnen de gestelde kaders van het beleid. Ze vormen de basis voor de uitwerking en invulling van het beleid voor de buitenruimte en worden vastgesteld door het college.

Het Groenbeleidsplan bevat 4 beheerthema's waarvoor beheerplannen zijn opgesteld, te weten: beplanting, bomen, grassen/hondenvoorzieningen en watergangen. De eerste drie beheerthema's zijn op een vergelijkbare manier uitgewerkt. Voor het laatste thema (watergangen) is gekozen voor een compact en bondig beheerplan zodat dit kan worden opgenomen in het nog op te stellen waterplan (planning 2021).

1.3 Doelgroep

Dit beheerplan beschrijft het beheer en de organisatie van het beheerthema beplanting. Het beheerplan wordt gebruikt door de gemeentelijke gebiedsbeheerders en eigen dienst. Daarnaast geeft het externe partijen zoals Avri, aannemers, verenigingen/bedrijven en inwoners inzicht in de beheer- en onderhoudswerkzaamheden die uitgevoerd worden.

1.4 Looptijd

Dit beheerplan wordt jaarlijks geëvalueerd en bijgestuurd op basis van de het vigerende beleid en wet- en regelgeving, praktijk ervaringen, ontwikkelingen in het vakgebied, input uit de kernagenda, wensen/initiatieven van inwoners.

1.5 Leeswijzer

Onderstaande tabel geeft aan welke informatie in welk hoofdstuk terug te vinden is.

Nr.	Inhoud	Toelichting
2	Samenvatting beleid	De wettelijke kaders, beeldkwaliteit, meerjaren onderhoud, renovatie en vervangingen en het afwijkend onderhoud nader toegelicht.
3	Beheergroep(en), maatregelen en kosten	Inzicht in het huidige areaal, de huidige beheergroepen en de kosten per kern.
4	Vervangingen en Omvormingen	Toelichting op de gehanteerde uitgangspunten bij de omvormingen en vervangingen en inhoudelijke voorstellen van de om te vormen elementen/vakken.
5	Organisatie	Inzicht in onder andere de organisatie van de eigen dienst, Avri, aannemers en het gegevens beheer.
6	Planning	Overzicht van het jaarlijks onderhoud per beheergroep.

7	Kwaliteitsbewaking	Inzicht in de vorm, frequentie en maatregelen van de keuringen en inspecties.
8	Communicatie	Inzicht in de communicatie omtrent het groenonderhoud, vervangingen en omvormingen.
9	Bijlagen	

Tabel 1: Leeswijzer

2. Samenvatting beleid

In 2020 zijn in het Groenbeleidsplan 2021 t/m 2025 de kaders voor het groenbeheer vastgesteld. Deze kaders zijn de basis voor de beheerplannen. Hieronder is voor het beheerthema beplanting een samenvatting van de belangrijke kaders gegeven.

Wanneer in dit beheerplan gesproken wordt over het Groenbeleidsplan, wordt het Groenbeleidsplan 2021 t/m 2025 bedoeld.

2.1 Reguliere beheer

Het uitvoeren van beheermaatregelen om beplanting in stand te houden wordt het regulier beheer genoemd. Veel van de beheermaatregelen worden op frequentie uitgevoerd. Dit betekent dat werkzaamheden gedurende het jaar een bepaald aantal keer herhaald worden (bijvoorbeeld vier schoffelronden). In het groenbeleidsplan is afgesproken dat het beheer in de toekomst meer op beeldkwaliteit wordt uitgevoerd zodat veel beter gestuurd kan worden op de onderhoudskwaliteit en het verzorgingsbeeld van het openbaar groen.

CROW-beeldkwaliteitssystematiek

Bij het werken op beeldkwaliteit wordt gebruik gemaakt van de landelijke CROW-beeldkwaliteitssystematiek. Deze systematiek is landelijk geaccepteerd door opdrachtgevers en opdrachtnemers en bedoeld om de fysieke staat de openbare ruimte te meten. De systematiek gaat uit van verschillende niveaus variërend van A+ tot en met D-niveau.

Kwaliteitsniveau	Omschrijving
A+	Staat nagenoeg gelijk aan opleveringskwaliteit. Door de hoge kwaliteitsnormen is dit niveau lastig voor langere tijd vast te houden.
A	Hoogst realiseerbaar kwaliteitsniveau waarmee een verzorgde en nette uitstraling wordt gerealiseerd.
B	Basisniveau waarbij het onderhoud op een sobere en doelmatige manier plaatsvindt en instandhouding van de beplanting gerealiseerd wordt.
C	Verminderde onderhoudsintensiteit, alleen geschikt voor groen wat extensief onderhoud kan verdragen. Bij andere beplanting kan dit kwaliteitsniveau op termijn een achteruitgang in de vitaliteit van de beplanting betekenen.
D	Nauwelijks onderhoud waardoor de beplanting snel in vitaliteit/ kwaliteit afneemt en kapitaalsvernietiging ontstaat.

Tabel 2: Kwaliteitsniveau's CROW

In het vastgesteld beleidsplan is bepaald dat de gemeente kwaliteitsniveau B in de kernen (binnen bebouwde kom) en kwaliteitsniveau C in het buitengebied (buiten bebouwde kom) hanteert. Dit resulteert in de volgende beeldkwaliteit per structuurdeel:

Kwaliteitsniveaus voormalige gemeentes	Winkel gebied	Historische straten	Woon gebied	Buiten gebied	Bedrijven terrein	Hoofd wegen
West Betuwe	B	B	B	C	B	B

Tabel 3: Vastgestelde kwaliteitsniveaus West Betuwe

De beeldkwaliteit zijn vertaald naar cyclische onderhoudsmaatregelen en eenmalige vervanging en/of renovaties.

2.2 Onderhoud, vervanging en renovatie

In onderstaande tabel wordt weergegeven hoe de gemeente West Betuwe omgaat met het jaarlijks-, en meerjarenonderhoud, de renovatie, vervangingen en het afwijkend onderhoud.

Beplanting	
Jaarlijks onderhoud	Werkzaamheden die jaarlijks terugkomen (gazon maaien, onkruidbestrijding, hagen knippen, zwerfvuil ruimen, blad ruimen, dus alles wat we in een jaarlijkse cyclus doen.
Meerjarenonderhoud	Werkzaamheden die 1 x in de 3 of 5 jaar terugkomen (snoeien heesters/bosplantsoen) in een meerjarencyclus
Renovatie/vervanging	Renovaties/vervanging bijvoorbeeld 1 x in de 30 jr.
Afwijkend onderhoud	Afwijkingen in onderhoud of inrichting worden zoveel mogelijk gelijkgetrokken met de rest van het groenonderhoud. 'Groen-doen' verklaringen worden gestimuleerd.

Tabel 4: Onderhoud beplantingen

Gevolgen:

De keuze voor kwaliteitsniveau B binnen de bebouwde kom en kwaliteitsniveau C buiten de bebouwde kom heeft geen gevolgen voor het uitgevoerde dagelijkse onderhoud. Werkzaamheden zoals onkruidbeheersing, snoei of hagen knippen blijven hetzelfde. Het onderscheidt wat soms gemaakt werd door bijzondere locaties of objecten extra aandacht te geven komt hiermee wel te vervallen.

In de gemeente kunnen inwoners een stukje groen van de gemeente onderhouden wanneer zij graag iets extra's voor hun straat of buurt willen doen. De bewoners sluiten dan met de gemeente een "Groen Doen" verklaring af. Met overeenkomsten zoals "Groen Doen" verklaringen kunnen inwoners, bedrijven en verenigingen zelf deze extra aandacht aan een voor hen belangrijk stukje groen geven.

Het uitvoeren van het regulier beheer kwaliteitsniveau B en C betekent wel dat de technische staat van de plantvakken dit ook mogelijk moet maken. Veel plantvakken zijn verouderd waardoor het reguliere beheer op kwaliteitsniveau B of C niet realiseerbaar is. Een (eenmalige) investering is nodig om deze plantvakken te herstellen (1 op 1 vervangen) of om te vormen naar een beter beheerbare inrichting. Hiervoor is door de gemeenteraad structureel € 230.000,- (cyclische vervangingen) en incidenteel € 622.000,- (omvormingen) beschikbaar gesteld.

In het raadsbesluit van 5 november 2020 is besloten om op de posten voor de cyclische vervanging van bomen, beplanting en grassen 70% te korten op het benodigde budget. (na aanpassing beschikbaar: € 300.000 x 30% = € 90.000). Dat betekent dat er keuzes gemaakt moeten worden om de resterende 30% zo effectief mogelijk in te zetten. Er staan de komende jaren veel wegreconstructies en rioolrenovaties op de planning. Daarbij is de vervanging van groenvoorzieningen meestal onvermijdelijk en daardoor onuitstelbaar. Daarom worden de resterende vervangingsbudgetten in eerste instantie op deze activiteiten ingezet.

Het incidentele bedrag voor de omvormingen van € 622.000 is conform aanvraag toegekend.

2.3 Wettelijke en beleidskaders

Binnen de vier groenbeheerplannen houden we rekening met wettelijke kaders en beheer- en beleidskaders van de gemeente. In de volgende paragrafen wordt toegelicht met welke kaders we als gemeente te maken hebben.

2.3.1 Wettelijke kaders

Onder de wettelijke kaders vallen de zorgplicht, de Wet Natuurbescherming en de Wet gewasbescherming en biociden. In bijlage 2 worden deze drie wetten nader toegelicht.

Voor de beplanting geldt specifiek:

De Wet natuurbescherming

Sinds 1 januari 2017 is de nieuwe Wet Natuurbescherming in werking getreden. Het voornaamste doel van deze wet is het beschermen van het soortenrijkdom van planten en dieren binnen én buiten de beschermde natuurgebieden. Dit betekent voor het beheer dat wordt gewerkt volgens een vaste leidraad, een goede planning van de werkzaamheden moet worden gemaakt, er gewerkt moet worden buiten de kwetsbare periode en goed uitgekeken moet worden tijdens het uitvoeren van het werk. Voor de uitvoering van groentaken wordt de gedragscode soortbescherming voor gemeenten¹ van toepassing verklaard.

De Wet gewasbescherming en biociden

De Europese overheid heeft eisen gesteld aan het gebruik van chemische (bestrijdings)middelen in het openbaar groen. Het beheer mag niet meer worden uitgevoerd door middel van deze chemische bestrijdingsmiddelen. Ondanks het arrest van december 2020 waarin gebruik weer is toegestaan, houdt de gemeente vast aan het niet meer gebruiken van chemische bestrijdingsmiddelen. Naar verwachting is dit arrest van korte duur. Dit betekent voor de beplanting dat de bestrijding op een mechanische of natuurlijke manier moet worden uitgevoerd (bijvoorbeeld door middel van schoffelen, hete lucht en/of heet water). In uitzonderlijke gevallen (bijvoorbeeld de bestrijding van Japanse Duizendknoop) kunnen wettelijk toegestane middelen gebruikt worden.

2.3.2 Beleidskaders gemeente

Bij de beleidskaders vanuit de gemeente zijn de volgende onderwerpen van belang:

Inclusie

Als gemeente geven we mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt de mogelijkheid zich te ontwikkelen. Hiervoor wordt samengewerkt met Avres (t/m 2020) en Werkzaak (via Avri). Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt worden ingezet via de Avri, bij de eigen dienst en binnen de onderhoudscontracten met de groenaannemers.

Daarnaast wordt bij het onderhoud en de inrichting van het openbaar groen rekening gehouden met de gebruikers van de openbare ruimte (de inwoners). Zodat iedereen zo goed mogelijk gebruik kan maken van de openbare groene ruimte.

Inwonersparticipatie

De gemeente beheert de openbare ruimte met zoveel mogelijk inbreng van inwonersparticipatie. Dit beheerplan vormt de basis van de uitvoering van het beheer, maar nuances zijn mogelijk in overleg met inwoners. Alle inwoners mogen zijn/haar inbreng in het groen leveren en kunnen op deze manier

---

¹ Uitgave Vereniging Stadswerk Nederland in samenspraak met Vereniging Nederlandse Gemeenten Versie 22 april 2020, bijgesteld op 7 juli 2020.

zelf bijdragen aan de plus op het beheer van de openbare ruimte. Het groenbeleidsplan biedt uitsluitend ruimte aan inwonerparticipatie mits dit voor de gemeente niet kostenverhogend werkt.

Koepelnota

In de koepelnota Beheer Openbare Ruimte (2019 t/m 2023) is afgesproken om budget te reserveren voor de vervangingen in de openbare ruimte. Het gaat hierbij om elementen en/of beheergroepen die aan het einde van de gebruiksduur zijn en groot- en klein onderhoud niet meer toereikend of rendabel is. Voorbeelden hiervan zijn: rehabilitatie van een weg, vervangen van beplanting, een brug, verlichting. Door de opgelegde bezuinigingen is hier voor het beheerplan groen gedeeltelijk van afgeweken (bezuiniging van 70%).

3. Beheer van beplantingen

In de gemeente West Betuwe is bijna 6.000 are (569.324 m²) beplanting aanwezig. Het reguliere onderhoud vindt plaats op beeldkwaliteitsniveau B en C. In dit hoofdstuk is beschreven hoe het areaal beplanting is opgebouwd en verdeeld is over de kernen. Dit areaal is inclusief het areaal wat zich in de buitengebieden bevindt en exclusief het areaal van begraafplaatsen² en sportcomplexen³. Daarnaast is per beheergroep (bijv. heesters, bosplantsoen en hagen) aangegeven welke onderhoudsmaatregelen vanuit het reguliere onderhoud plaatsvinden en wat de kosten hiervan zijn. Het beheer van de grassen, bomen en watergangen is in de andere beheerplannen opgenomen.

3.1 Beheerthema beplanting

Het beheerthema beplanting bestaat uit verschillende beheergroepen. Elke beheergroep heeft specifieke kenmerken en toepassingsmogelijkheden. In onderstaande tabel zijn alle voorkomende beheergroepen omschreven. Ter indicatie is een foto toegevoegd. In werkelijkheid kan een beheergroep afwijken van het beeld wat hier gegeven wordt.

Beheergroep	Omschrijving
Bodembedekkers	Bodembedekkers zijn houtachtige planten die laag bij de grond blijven (max 40 cm hoog) en groeien meestal in de breedte waardoor ze een groot oppervlak kunnen bedekken.
Bosplantsoen	Struiken, met voornamelijk inheemse soorten (soorten die van nature in Nederland voorkomen).
(Blok)Hagen	Gesloten lijnvormige of blokvormige beplanting van een of meer rijen waarvan de hoogte, lengte en breedte in stand wordt gehouden. (bron: CROW)
Heesters en Botanische rozen	Een heester of botanische roos zijn houtige, meerjarige en opgaande beplanting (struik) die zich vanaf de grond vertakt.
Rozen	(cultuur) Rozen niet-zijnde bodembedekkende, en/of botanische rozen.
Vaste planten	Een vaste plant is een kruidachtige plant. In het najaar sterft een vaste plant tot de grond af, maar komt het jaar erop terug.

Tabel 5: Beheergroepen beplanting

² areaal begraafplaatsen is opgenomen in het Beleids- en beheerplan begraafplaatsen 2019-2023.

³ beheer sportcomplexen is nu binnen de hekken van de complexen in voormalig Neerrijnen en Geldermalsen ondergebracht bij de verenigingen. Eenduidig beleid moet nog verder worden uitgewerkt op basis, en als onderdeel van de nota sport.

Bodembedekkers

Bosplantsoen

(Blok)Hagen

Heesters / Botanische rozen

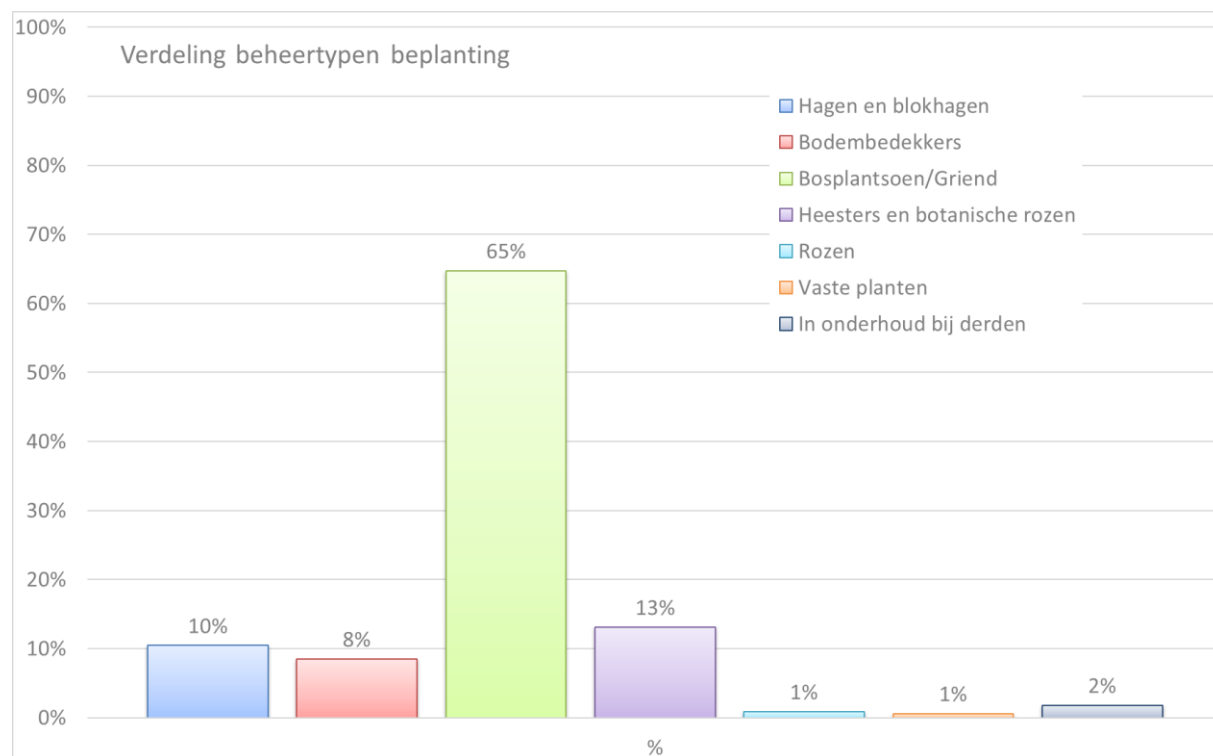
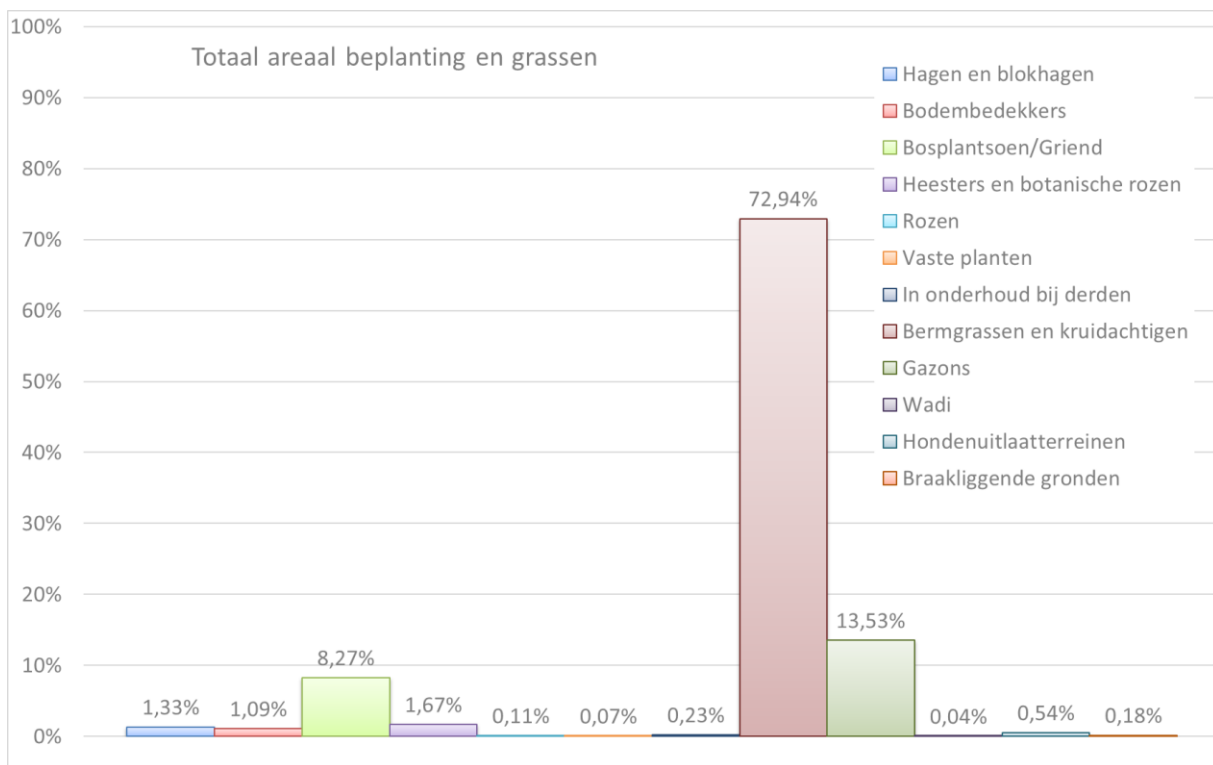
Rozen

Vaste planten

3.2 Samenstelling areaal (peildatum 1-1-2021)

De samenstelling van het groen in de kernen bestaat uit beplanting en grassen. Beplantingen beslaat 13% van het totale oppervlakte groen (uitgezonderd de taluds van watergangen). Hiervan is 65% bosplantsoen en grienden, 13% heesters en botanische rozen en 10% hagen en blokhagen. De overige 10% bestaat uit bodembedekkers, rozen en vaste planten. De laatste 2% van het areaal is in onderhoud bij derden, andere beheerafspraken en/of (illegale) ingebruikname.

De verdeling van de beplanting verschilt per kern. In onderstaande tabel is per kern aangegeven hoeveel m2 van een bepaalde beheergroep in de huidige situatie voorkomt.

Kernen/ m2	Hagen en blokhagen	Bodem- bedekkers	Bosplantsoen/ Griend	Heesters en botanische rozen	Rozen	Vaste planten	Onderhoud derden	Totaal m2 per kern	% per kern
Acquoy	41	736	4.297	220	0	0	0	5.295	1%
Asperen	1.618	2.517	38.483	4.450	58	974	0	48.099	8%
Beesd	7.049	3.229	12.367	7.171	199	0	0	30.014	5%
Buurmalsen	352	12	7.454	998	0	0	0	8.815	2%
Deil	1.489	1.079	7.335	2.336	245	0	0	12.483	2%
Enspijk	572	144	1.493	305	0	0	0	2.514	0%
Est	121	404	8	334	0	0	0	868	0%
Geldermalsen	30.449	13.215	115.357	26.683	1.745	468	0	187.916	33%
Gellicum	194	240	2.382	136	0	6	0	2.957	1%
Haafden	940	4.964	9.637	2.340	718	172	0	18.771	3%
Heesselt	0	27	76	96	0	0	0	199	0%
Hellouw	60	2.090	321	705	110	0	0	3.286	1%
Herwijnen	2.697	1.857	41.695	2.655	223	246	170	49.544	9%
Heukelum	774	863	32.277	5.688	142	345	4.602	44.691	8%
Meteren	4.771	1.551	11.207	4.089	116	294	0	22.027	4%
Neerijnen	113	19	0	412	0	112	0	656	0%
Ophemert	816	3.886	2.193	4.548	77	0	0	11.519	2%
Opijnen	384	2.046	793	657	361	0	0	4.241	1%
Rhenoy	407	354	3.758	1.377	0	0	0	5.897	1%
Rumpt	455	18	22.384	702	509	314	0	24.381	4%
Spijk	883	343	3.172	523	0	205	5.321	10.447	2%
Tricht	3.209	559	13.470	2.649	66	0	106	20.060	4%
Tuil	387	1.291	1.035	251	137	0	0	3.101	1%
Varik	181	1.397	492	236	0	0	0	2.306	0%
Vuren	869	1.040	14.628	2.597	138	167	0	19.439	3%
Waardenburg	626	4.489	22.234	2.377	49	23	0	29.799	5%
Totaal per beheergroep	59.459	48.369	368.548	74.534	4.890	3.324	10.199	569.324	100%

Tabel 6: Areaal beplanting per kern

* In deze tabel wordt bij (blok)hagen uitgegaan van het grondoppervlak en niet van het knipoppervlak.

Bij

het berekenen van de onderhoudskosten (paragraaf 3.4) wordt wel gerekend met het knipoppervlak.

In bovenstaande areaalgegevens valt op dat:

- Beplanting maar 13% van het totale groen areaal is;
- Het totaalareaal beplantingen voor 65% bestaat uit bosplantsoen
- Ruim 30% van het areaal beplantingen zich in de kern Geldermalsen bevindt.

3.3 Beheerregime

Het reguliere beheer van de beplanting vindt plaats op beeldkwaliteit B (binnen bebouwde kom) of C (buitengebied). Dit betekent dat een plantvak gedurende het jaar moet voldoen aan het afgesproken kwaliteitsbeeld. In overleg met de uitvoerende partij (dit kan de gemeentelijke eigen dienst, de Avri of een aannemer zijn) wordt bepaald welke inzet gepleegd moet worden en welke werkzaamheden en frequenties om het kwaliteitsbeeld te realiseren. Frequenties zijn niet maatgevend en kunnen fluctueren door bijvoorbeeld seizoensinvloeden en standplaats.

In onderstaande tabel is, als voorbeeld, voor de beheergroep hagen aangegeven met welke werkzaamheden, bewerkingspercentages en frequenties hiervoor gemiddeld gerekend wordt. In bijlage 3 is een tabel met een uitwerking van alle beheergroepen opgenomen.

Omschrijving maatregel	Onderhouds-niveau	Omschrijving activiteit	Eenheid	% te bewerken	Jaar frequentie
HAGEN < 80 CM	STANDAARD	OPNEMEN INBOET HEES/ROZEN/HAG	100	100	1
HAGEN < 80 CM	STANDAARD	AFVOER SNOEIHO	100	90	2
HAGEN < 80 CM	STANDAARD	VERKEERSVOORZIENINGEN	1	2	2
HAGEN < 80 CM	STANDAARD	INBOETEN (UITGAANDE VAN 4ST/M1	100	5	1
HAGEN < 80 CM	STANDAARD	OPRUIMEN KNIPSEL	100	90	2
HAGEN < 80 CM	STANDAARD	KNIPPEN 013 T/M 015	100	90	2
HAGEN < 80 CM	STANDAARD	PAPIERPRIKKEN*	100	80	4
HAGEN < 80 CM	STANDAARD	HAAGKNIPPEN MACHINAAL + OPRUIMEN	100	10	2
HAGEN < 80 CM	STANDAARD	UITHARK. VERZAM. LADEN HAGEN	100	80	4
HAGEN < 80 CM	STANDAARD	MECH. ONKRUIDBESTR. HAGEN	100	80	4
HAGEN < 80 CM	STANDAARD	STORTEN	100	100	2
HAGEN < 80 CM	STANDAARD	VERVOER	1	100	1
HAGEN < 80 CM	STANDAARD	SCHOUWEN VAN HAGEN EN BLOKHAGEN	100	100	1

Tabel 7: Uitsnede beheerregime Hagen

* Onder papierprikken wordt verstaan het ruimen van zwerfvuil gelijktijdig met het verwijderen van onkruid.

Afhankelijk van de groei- en weersomstandigheden en vervuilingssnelheid moet de groenbeheerder zijn werkzaamheden aanpassen.

Voor de instandhouding van de beplanting is het belangrijk dat het reguliere beheer jaarlijks wordt uitgevoerd. Hiermee wordt de beplanting gezond gehouden en worden extra kosten voor ingrijpende onderhoudsmaatregelen of herstel/vervanging van beplanting voorkomen.

Het reguliere onderhoud bestaat dan niet alleen uit de groene onderhoudswerkzaamheden zoals bladruimen en snoeien, maar ook het verzorgen van inboet hoort bij de jaarlijks terugkerende werkzaamheden. Met inboet wordt bedoeld het gedeeltelijk aanvullen/vervangen van een plantvak wanneer de beplanting is dood gegaan of in slechte staat is. De groenbeheerder inventariseert jaarlijks de locaties die aangevuld/vervangen moeten worden en plant hier nieuwe planten in. Vanwege een beperkt vervangingsbudget (30% van de totale vervangingsbehoefte) wordt de eerste prioriteit gegeven aan de reconstructies en omvormingen.

3.4 Beheerkosten

Op basis van de hierboven opgenomen arealen en het beheerregime worden de kosten voor het onderhoud van de beplanting berekend. Het totale beheer van de beplantingen kost € 918.600,- per jaar. Een onderbouwing van de berekening is opgenomen in bijlage 4.

De samenstelling van het beplantingsareaal in een kern is grotendeels bepalend voor de kosten die in deze kern gemaakt moeten worden voor het beheer van de beplanting. In onderstaande tabel is per kern aangegeven wat de kosten van het beheer per kern zijn.

Aangezien de kern Geldermalsen het grootste areaal heeft, zijn ook hier de hoogste kosten te verwachten. Daarnaast valt op dat de kosten tussen kernen onderling sterk verschillen. Twee kernen met ongeveer een even groot areaal (Beesd en Waardenburg) liggen in kostprijs ver uit elkaar met een verschil van ongeveer € 30.000,-. Reden is dat het areaal in Waardenburg vooral bestaat uit de extensief te onderhouden beheergroep bosplantsoen en in Beesd veel meer heesters en (blok)hagen aanwezig zijn. De samenstelling van het areaal is dus bepalend voor de kosten en de onderlinge verschillen.

Kernen	Totaal areaal per kern (m2)	beheerkosten beplanting (€)
Acquoy	5.295	€ 4.809
Asperen	48.099	€ 68.792
Beesd	30.014	€ 69.965
Buurmalsen	8.815	€ 8.586
Deil	12.483	€ 21.962
Enspijk	2.514	€ 4.975
Est	868	€ 2.644
Geldermalsen	187.916	€ 339.527
Gellicum	2.957	€ 3.195
Haaften	18.771	€ 40.161
Heesselt	199	€ 380
Hellouw	3.286	€ 9.097
Herwijnen	49.544	€ 49.893
Heukelum	44.691	€ 40.605
Meteren	22.027	€ 57.687
Neerijnen	656	€ 3.293
Ophemert	11.519	€ 30.812
Opijnen	4.241	€ 13.472
Rhenoy	5.897	€ 8.533
Rumpt	24.381	€ 22.730
Spijk	10.447	€ 12.120
Tricht	20.060	€ 27.694
Tuil	3.101	€ 8.205
Varik	2.306	€ 5.491
Vuren	19.439	€ 24.400
Waardenburg	29.799	€ 39.575
Totaal beheerkosten beplanting		€ 918.605

Tabel 8: Huidige onderhoudskosten beplantingen

Bovenstaande tabel geeft de huidige beheerkosten voor alleen het beplantingsonderhoud weer, zonder aftrek van de bezuinigingsmaatregelen. Om een besparing te realiseren op deze onderhoudskosten is in hoofdstuk 4 beschreven welke beheergroepen omgevormd worden naar extensiever te onderhouden beheergroepen.

4. Vervanging en omvormingen

Goed regulier beheer (hoofdstuk 3) zorgt ervoor dat beplanting een levensduur heeft van gemiddeld 30-40 jaar (bijv. heesters, bodembedekkers, hagen). Naarmate de beplanting ouder wordt neemt de vitaliteit van de planten af, wat resulteert in een minder sterke hergroei na bijvoorbeeld snoeien of bij (verkeerd) gebruik (door bijvoorbeeld inwoners). Ook kan de standplaats uitgeput raken waardoor de beplanting in kwaliteit afneemt. Het is daarom voor het behoud van een aantrekkelijk straatbeeld belangrijk dat beplanting voor het eind van de levensduur wordt vervangen.

Naast vervangingen komt het ook voor dat de aanwezige beplanting niet meer passend is bij de inrichting van de omgeving, bezuinigd moet worden op onderhoudskosten of het benodigde beheer niet langer uitgevoerd kan worden (bijv. wanneer middelen of machines niet meer zijn toegestaan). Het beplantingsvak wordt dan omgevormd en voorzien van een andere beheergroep of inrichting.

Onderstaand is voor zowel vervangingen als omvormingen aangegeven hoe de gemeente hiermee om gaat als uitwerking van het vastgestelde beleid en de beschikbare middelen.

4.1 Vervangingen

Het vervangen van beplantingen die aan het eind van de levensduur zijn heeft in de afgelopen jaren zeer beperkt plaats gevonden. Een deel van het areaal beplantingen is daardoor binnen enkele jaren aan vervanging toe. Bij vaststelling van het groenbeleidsplan is jaarlijks een vervangingsbudget van € 300.000,- aangevraagd. Daarvan is na aanpassing in de begrotingsbehandeling (5 november 2020) beschikbaar: $\text{€ } 300.000 \times 30\% = \text{€ } 90.000$.

Voor het vervangen van de beplanting wordt een uitvoeringsplan voor vervanging en omvormingen opgesteld waarin jaarlijks een vooraf bepaald areaal aan beplantingsvakken wordt aangewezen voor vervanging. Voor het aanwijzen van de plantvakken wordt de volgende indeling in volgorde van prioritering aangehouden:

1. Integrale aanpak: vervangingen gelijktijdig uitvoeren met andere renovaties zoals rioolvervangingen;
2. Verouderde beplanting op zicht- en knelpuntlocaties;
3. Vervanging van overige beplantingsvakken.

De jaarlijkse budgetbehoefte voor vervangingen was evenredig over de kernen verdeeld, gebaseerd op het beschikbare areaal. In onderstaand overzicht is een verdeling aangegeven op basis van 100%. Het feitelijk beschikbaar budget bedraagt 30%. De verdeling is indicatief. Bij de feitelijke verdeling wordt rekening gehouden met de hiervoor genoemde prioritering.

Kernen	Totaal areaal per kern (m2)	% verdeling o.b.v. areaal per kern	Indicatie vervangings-budget per jaar
Acquoy	5.295	1%	€ 2.790
Asperen	48.099	8%	€ 25.346
Beesd	30.014	5%	€ 15.816
Buurmalsen	8.815	2%	€ 4.645
Deil	12.483	2%	€ 6.578
Enspijk	2.514	0%	€ 1.325
Est	868	0%	€ 457
Geldermalsen	187.916	33%	€ 99.021
Gellicum	2.957	1%	€ 1.558
Haafden	18.771	3%	€ 9.891
Heesselt	199	0%	€ 105
Hellouw	3.286	1%	€ 1.732
Herwijnen	49.544	9%	€ 26.107
Heukelum	44.691	8%	€ 23.549
Meteren	22.027	4%	€ 11.607
Neerijnen	656	0%	€ 345
Ophemert	11.519	2%	€ 6.070
Opijnen	4.241	1%	€ 2.235
Rhenoy	5.897	1%	€ 3.107
Rumpt	24.381	4%	€ 12.848
Spijk	10.447	2%	€ 5.505
Tricht	20.060	4%	€ 10.570
Tuil	3.101	1%	€ 1.634
Varik	2.306	0%	€ 1.215
Vuren	19.439	3%	€ 10.243
Waardenburg	29.799	5%	€ 15.702
Totaal	615.966	100%	€ 300.000

Tabel 9: Verdeling vervangingsbudget, indicatief per kern

Noot: De raad heeft 5 november 2020 besloten om op de posten voor de cyclische vervanging van bomen, beplanting en grassen 70% te korten op het benodigde budget. Dat betekent dat er keuzes gemaakt moeten worden om de resterende 30% zo effectief mogelijk in te zetten. Er staan de komende jaren veel wegreconstructies en rioolrenovaties op de planning. Daarbij is de vervanging van groenvoorzieningen meestal onvermijdelijk en daardoor onuitstelbaar. Daarom worden de resterende vervangingsbudgetten in eerste instantie op deze activiteiten ingezet.

Daarnaast kan het voorkomen dat bij (kleinschalige) graafwerkzaamheden de beplanting, het gras of de berm beschadigd wordt. Zoals bijvoorbeeld bij kabels – en leidingen. De uitvoerende partij is dan verplicht de beplanting en het gras te herstellen. Voor deze herstelwerkzaamheden worden separate degeneratieopbrengsten beschikbaar gesteld via de kabel- en leiding beheerder. Door inklinking van de ondergrond kan het voorkomen dat na enige tijd oneffenheden in het beplantingsvak of het grasvlak ontstaan. Het is dan aan de gemeentelijke buitendienst om deze locaties opnieuw aan te vullen en in te planten of in te zaaien. Hiervoor moeten de gebiedsbeheerders inzichtelijk hebben waar deze werkzaamheden hebben plaatsgevonden, zodat zij de medewerkers daar actief op kunnen aansturen.

4.2 Omvormingen

De huidige onderhoudsbudgetten zijn onvoldoende om overal een goede onderhoudskwaliteit te realiseren. Daarom wordt naast een efficiëntie slag in de uitvoering van het beheer ook gekeken naar het omvormen van “duurdere” beheergroepen naar beheergroepen waarvan de onderhoudskosten lager zijn. Tegelijkertijd wordt met deze omvormingen een bijdrage geleverd aan het realiseren van de ambities voor het verhogen van de biodiversiteit en klimaatadaptatie.

Vanuit het groenbeleidsplan is een éénmalig budget beschikbaar gesteld van € 622.000. Dit budget wordt ingezet om de komende 5 jaar (looptijd van het beheerplan) de omvormingen uit te voeren.

Ook hier geldt dat eerst een uitvoeringsplan wordt opgesteld met daarin een fasering van de omvormingswerkzaamheden. Uitgangspunten hiervoor zijn:

- Omvormingen worden zo veel mogelijk tegelijkertijd met andere werkzaamheden uitgevoerd.
- Het omvormen van de “duurdere” beheergroepen of grote hoeveelheden beplanting gaat voor omdat hiermee op korte termijn een grote besparing op de onderhoudskosten te realiseren is. Een voorbeeld hiervan is het omvormen van heesterbeplanting/bodembedekkers naar gras en/of bosplantsoen.
- In het buitengebied wordt gecultiveerde beplanting omgevormd naar een natuurlijkere inrichting.

In onderstaande tabel is aangegeven welke hoeveelheden beplanting per kern omgevormd kunnen worden naar een extensievere beheergroep (grassen, bosplantsoen of incidenteel een heestervak). Dit overzicht is gebaseerd op de indicatieve inventarisatie die tijdens het opstellen van het groenbeleidsplan heeft plaatsgevonden. Hoeveelheden en bedragen zijn daarom afgerond. Per kern moet nog exact bepaald worden welke omvormingen haalbaar en wenselijk zijn. In bijlage 5 is een overzicht opgenomen van de specifieke beheergroepen die per kern vervangen kunnen worden.

Met het uitvoeren van de omvormingen kan een bezuiniging van € 244.501,- behaald worden. Het benodigde onderhoudsbudget voor beplantingen kan daarmee op termijn worden teruggebracht naar ongeveer € 673.499,-. ($€ 918.000,- - € 244.501,- = € 673.499,-$).

4.3 Uitvoeringsplan omvormingen

De hierboven beschreven omvormingen worden uitgewerkt in een uitvoeringsplan. Per kern wordt aangegeven welke beplantingsvakken vervangen of omgevormd kunnen worden. In dit plan worden ook de aanpassingen vanuit de andere beheerthema's grassen en bomen opgenomen. Uiteindelijk worden er budget gestuurd keuzes gemaakt waar welke omvormingen het beste kunnen plaatsvinden.

Het opstellen van het uitvoeringsplan gebeurt in samenwerking met de gebiedsbeheerders en -makelaars, de adviseurs van de afdeling Beleid en beheer en de afdeling communicatie. Participatie met inwoners en stakeholders is daarbij van essentieel belang. Hiervoor wordt een apart communicatieplan opgesteld.

5. Financieel overzicht

Onderstaande tabellen geven een totaal overzicht van de beschikbare budgetten.

	Beheerkosten voor omvormingen bruto			Omvormingen besparing		Beheerkosten na omvormingen netto	
	A	-		B	=	C	
Bomen	€ 814.000			€ 264.975		€ 549.025	
Beplanting	€ 918.000			€ 244.501		€ 673.499	
Grassen	€ 393.917	Uitbreiding*		€ -114.901		€ 425.261	
		besparing		€ 57.000			
		aanbestedingsvoordeel*		€ 26.557			
Watergangen	€ 417.061			€ -		€ 417.061	
Afronding	€ 1.865					€ 1.865	
	€ 2.544.843			€ 478.132		€ 2.066.711	
* omvorming van beplanting naar grassen							

Budgetten voor cyclisch beheer.

Cyclische vervanging	Vervangingsbehoefte	Bezuiniging	Beschikbaar
Beplanting en grassen	€ 300.000 (s)	€ 210.000 (s)	€ 90.000 (s)
Bomen	€ 308.000 (s)	€ 215.600 (s)	€ 92.400 (s)
Zieke essen en risicovolle populieren	€ 1.845.000 (i)	70 % over 5 jaar te verdelen	€ 210.000 (2021) € 150.000 (2022) € 90.000 (2023) € 73.500 (2024) € 30.000 (2025)
Totaal	€ 2.485.000	€ 1.769.500	€ 735.900

Budgetten voor cyclische vervangingen.

Omvormingen (incidenteel)	
- Omvormen beheergroepen*	€ 622.000
- Dunnen of verwijderen bomen	€ 2.530.000
- Vormbomen	€ 1.704.000
Totaal	€ 4.856.000
*Dit is het totaal voor alle beheergroepen.	

Budgetten voor omvormingen.

6. Organisatie

Het onderhoud aan de beplantingen wordt door verschillende partijen uitgevoerd. In bijlage 6 is hiervan een processchema opgenomen. Allereerst wordt een deel van de werkzaamheden door de gemeentelijke buitendienst verzorgd. Daarnaast maakt de gemeente gebruik van externe partijen (Avri, aannemers) en zijn afspraken gemaakt met inwoners en belangenorganisaties om onderhoud uit te voeren. Onderstaand zijn per partij de kaders en randvoorwaarden beschreven.

Naast de fysieke uitvoering van de onderhoudswerkzaamheden is het ook van belang dat aanverwante taken in de organisatie zijn ondergebracht. Denk daarbij aan het op orde houden van de areaalgegevens (gegevensbeheer).

6.1 (Eigen) buitendienst

De gemeente West Betuwe beschikt over een eigen buitendienst zoals in onderstaande tabel is weergegeven. Dit is inclusief het onderhoud van de begraafplaatsen en exclusief de begraafactiviteiten. In 2021 worden deze activiteiten gesplitst aan de hand van de registratie van de werkelijk gemaakt uren. Zij werken aan verschillende disciplines. Om inzicht te krijgen in de benodigde capaciteit is dit onderverdeeld de volgende beheerplannen:

- Beplantingen
- Bomen
- Grassen
- Uitmaaien watergangen (vanaf 2022 ondergebracht in beheerplan water)

De buitendienst voert het onderhoud uit aan beplantingen en bomen binnen de bebouwde kom van de kernen. Met uitzondering van de kernen Geldermalsen en Meteren. Dit is ondergebracht bij Avri.

Naast het groenbeheer voert de buitendienst service gerichte taken uit zoals het oplossen van meldingen en calamiteiten. Ook wordt de buitendienst ingezet voor andere werkzaamheden zoals de gladheidsbestrijding, verkiezingen e.d.

De totaal beschikbare (toegerekende) capaciteit van de eigen buitendienst is in onderstaande tabellen weergegeven.

	Groenbeheer uren	FTE's	Boombeheer uren	FTE's
voormannen	2916	2,0	888	0,6
gebiedsploegen	14327	9,7	2664	1,8
bomenploeg	694	0,5	4049	2,7
Totaal	17937	12,1	7601	5,1

De loonsom op basis (op basis van een gemiddeld uurtarief) van de beschikbare FTE's maakt deel uit van het budget voor cyclisch beheer.

6.2 Avri

Met Avri is een Dienstverleningsovereenkomst (DVO) afgesloten voor de volgende onderhoudstaken:

- Onderhoud van beplanting (inclusief bosplantsoen) en hagen in de kernen Geldermalsen en Meteren en het buitengebied van de hele gemeente
- Onderhoud bomen in het buitengebied
- Legen afvalbakken
- Straatvegen
- Onkruidbestrijding op verhardingen
- Bladkorven en bladruimen
- Kolkenzuigen
- Gladheidsbestrijding (gedeelte voormalig Neerijnen).

Voor dit beheerplan is de inzet van Avri voor het groenbeheer in de kernen Geldermalsen en Meteren en het buitengebied van West Betuwe van belang. Voor de uitvoering van deze werkzaamheden gelden hetzelfde kwaliteitsbeeld (CROW) en dezelfde beheermaatregelen als voor de overige kernen/gebieden. De uit te voeren werkzaamheden zijn beschreven in de productbladen van de DVO. Hierin staat het areaal, locatie, beeldkwaliteit en een omschrijving van de werkzaamheden.

Als steekproef voert Avri 8x per jaar een monitoring uit om te controleren of aan het beeld wordt voldaan. Deze monitoring is vooral bedoeld als managementinformatie. Bij elke monitoring worden willekeurig 50 locaties bepaald door de computer. Op deze locaties wordt de monitoring uitgevoerd. De resultaten worden in beeld gebracht in een matrix zodat in 1 oogopslag te zien is waar de openbare ruimte aan het beeld voldoet en waar niet. Per kwartaal wordt een rapportage opgesteld waarin de voortgang, afwijkingen en bijzonderheden worden vermeld. Tevens worden financiële afwijkingen vermeld. De 4e kwartaalrapportage is tevens het jaarverslag.

Het dagelijks toezicht is onder gebracht bij de gebiedsbeheerders. Afwijkingen worden gemeld aan de vakspecialist die als aanspreekpunt optreedt naar de Avri. De steekproef zou idealiter een afspiegeling moeten zijn van het aantal meldingen. Echter, omdat het een steekproef is kunnen lokale verschillen in beeldkwaliteit door het jaar heen optreden.

De begeleiding van de DVO wordt uitgevoerd door de vakspecialist Groen (team Realisatie) van de gemeente. De vakspecialisten van Avri zijn voor hem het aanspreekpunt. Voortgang en kwaliteit van de werkzaamheden worden in het reguliere overleg besproken.

Het contract wordt op hoofdlijnen gevolgd en jaarlijks geactualiseerd door de contractmanagers van de gemeente en de Avri. Deze contractmanagers hebben maandelijks overleg. 2 x per jaar vindt er een bestuurlijk overleg plaats op het gebied van deze Ibor taken tussen de gemeente en Avri.

Het aanbrengen van wijzigingen in de DVO is voorbehouden aan de contractmanagers. Als blijkt dat er behoefte is om de DVO en/of de dienstenbladen te wijzigen, dan dient de wijziging in eerste instantie voorgelegd te worden aan de betreffende adviseur. Indien de Avri van mening is dat er sprake is van wijzigingen, dan dient dit direct gemeld te worden aan de contractmanagers. Na schriftelijke goedkeuring kan de wijziging worden doorgevoerd.

6.3 Aannemers

Voor specialistische werkzaamheden en voor het opvangen van arbeidspieken worden aannemers ingezet. Dit is het geval bij het:

- Maaien van gazons (bestek),
- Maaien van de bermen en het uitmaaien van de watergangen (bestek),
- Machinaal knippen van hagen,
- Inhuren aannemers voor het opvangen van arbeidspieken.

Bij specialistische werkzaamheden is het niet efficiënt hier als gemeente machines voor aan te schaffen. De werkzaamheden duren slechts enkele weken. Dit zou inhouden dat de machines een groot deel van het jaar stilstaan. Daarnaast wordt bij de aanbesteding van de 2 maaibestekken gebruik gemaakt van de marktwerking. Deze 2 (meerjarige) bestekken worden, conform het aanbestedingsbeleid van de gemeente, Europees aanbesteed.

Voor het machinaal knippen van hagen knippen wordt een bestek/werkomschrijving opgesteld zodat ook deze werkzaamheden aanbesteed kunnen worden.

Arbeidspieken, zoals groeizame periodes in het groeiseizoen en wanneer onkruidbestrijding en het knippen van hagen samenvallen, kunnen met inzet van een aannemer worden opgevangen. Ook bij langdurig ziekte van medewerkers kan er voor worden gekozen een aannemer in te zetten.

6.4 Inwoners en belangenorganisaties (Groen Doen)

Gemeente West Betuwe stimuleert inwonerparticipatie. Met het onderhouden van groenvoorzieningen door inwoners zijn al goede ervaringen opgedaan. Het is daarbij belangrijk om de gemaakte afspraken tussen inwoners en gemeente goed vast te leggen en de contacten “warm” te houden. Een methode hiervoor is het afsluiten van een “Groen Doen” verklaring. Het doel van deze verklaring is de afspraken over het onderhoud vast te leggen voor een bepaald gebied/areaal voor een bepaalde periode. De verklaring heeft geen formele juridische status maar ervaring leert dat dit ook niet nodig is omdat het afbreukrisico beperkt is. In bijlage 7 is een voorbeeld overeenkomst bijgevoegd. Momenteel zijn er circa 22 “Groen Doen” verklaringen afgesloten.

Andere voorbeelden van inwonersparticipatie zijn:

- Het beheer en onderhoud van de dierenweide in Geldermalsen. Deze wordt beheerd door de Stichting Het Hertenkamp. Zij ontvangen hiervoor een jaarlijkse onderhoudsvergoeding.
- Stichting Hoogstamfruit, snoeit tegen een kleine vergoeding hoogstamfruitbomen.
- Stichting landschapsbeheer Gelderland
- Diverse dorpsverenigingen
- Zwerfvuilbrigades

6.5 Opdrachtgeverschap/overige

Inkoop / aanbestedingen

Op alle inkoop en uit te besteden werken en diensten is het vigerend inkoopbeleid van West Betuwe van toepassing. Dit is te vinden <https://www.westbetuwe.nl/inkoop-en-aanbestedingsbeleid>.

Deelopdrachten

Indien er sprake is van een raamovereenkomst wordt er opdracht gegeven aan de hand van deelopdrachten. De betreffende vakspecialist is verantwoordelijk voor het verstrekken van de deelopdracht.

Midden eilanden Rotondes

Het onderhoud van de midden eilanden van rotondes kan omwille van veiligheid uitsluitend in beheer worden gegeven aan commerciële partijen. In dergelijke gevallen wordt een overeenkomst opgesteld tussen de opdrachtnemer en de gemeente. Bij de midden eilanden in de provinciale wegen dient altijd overleg te worden gepleegd met de provincie. De provincie kan mogelijk aanvullende eisen stellen.

Overeenkomsten derden

Het aangaan van overeenkomsten met derden dient altijd met de betreffende adviseur afgestemd te worden. Goede voorbeelden hiervan zijn afspraken met landgoed Marienwaerdt en het onderhoud van dierenweide in Geldermalsen. Op overeenkomsten met commerciële partijen is het inkoop- en aanbestedingsbeleid van de gemeente West Betuwe van toepassing. Afhankelijk van de omvang van de inkoop moet dit in overleg met de afdeling inkoop.

Beplanting van derden

Het groenbeleid en beheer richt zich primair op de gemeentelijke groenvoorzieningen in eigendom van de gemeente. Groen van derden valt hier niet onder. Indien het toch wenselijk is om groen van derden in het gemeentelijk groenbeheer onder te brengen, dan dient hier een bestuurlijk besluit aan ten grondslag te liggen waarin budget, capaciteit en beheerafspraken zijn vastgelegd.

6.6 Gegevensbeheer

Het groenareaal is digitaal in beeld gebracht en wordt in de basis bijgehouden in de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT). In deze landelijke database wordt de geometrie van de groenvakken bijgehouden. In een onderliggend beheersysteem (GBI) wordt de beheerdata bijgehouden (zie kaartje 5.1). Hierop is van elk beplanting/grasvlak aangegeven om welk beheertype het gaat.

Bomen (puntobjecten) worden nog niet in de BGT bijgehouden maar wel in GBI.

Voor het goed kunnen beheren is gegevensbeheer en de kwaliteit van de gegevens essentieel. Daarom moeten mutaties van groenvoorzieningen (geometrie, functie, jaar van aanleg, soort aanduidingen etc.) direct na wijziging doorgegeven worden aan de gegevensbeheerders. Dit wordt gedaan per mail aan databaseer@westbetuwe.nl. Daarbij moet de volgende informatie aangeleverd worden:

- Kernnaam en straat

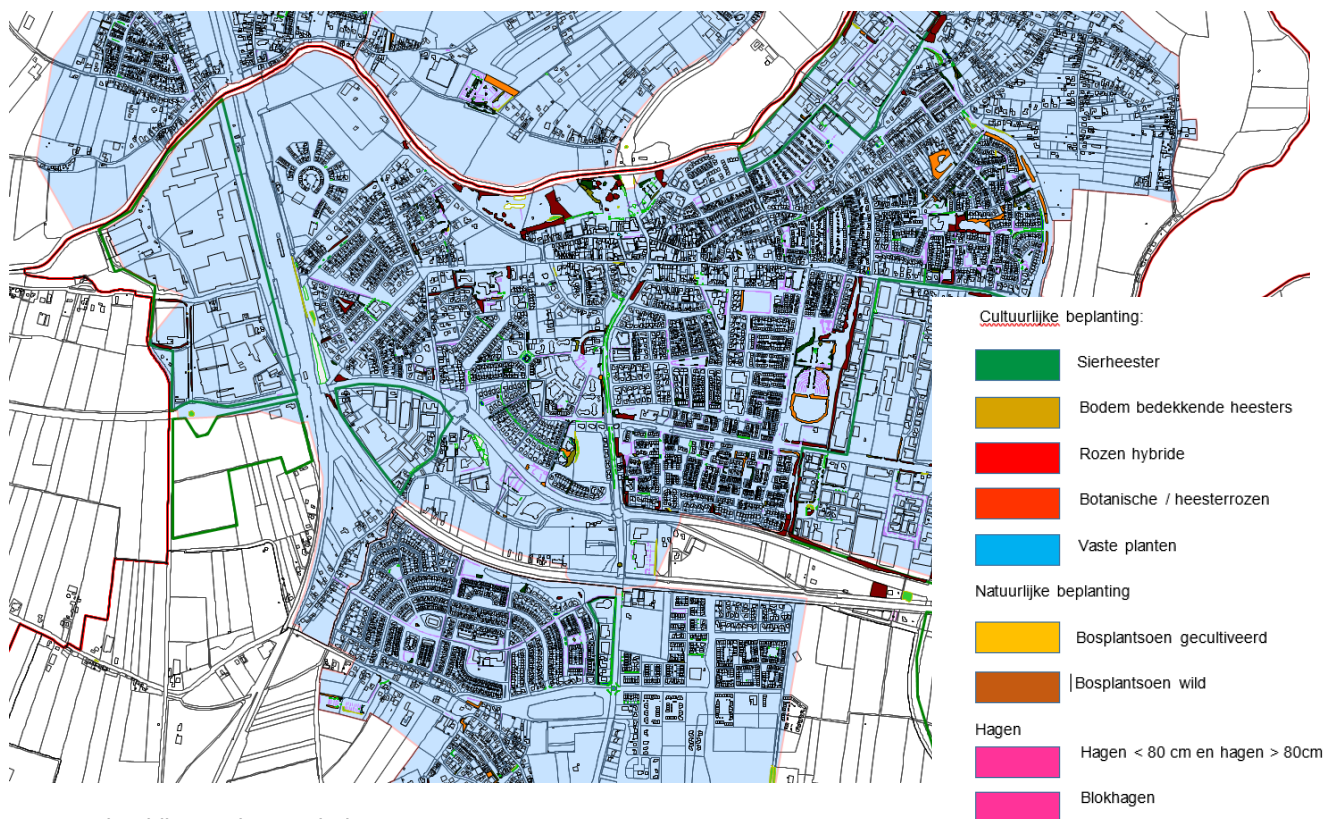

- Kaartje/tekening van de locatie met verwijderde en/of nieuw aangebrachte beplanting (type, soort en plantmaat)

Het doorgeven van wijzigingen is onder de volgende omstandigheden noodzakelijk:

- Als het type of de hoeveelheid van het materiaal gewijzigd is. Denk aan het melden van verwijderde en aangeplante beplanting en bomen of het verwijderen van afzetting/paaltjes.
- Als groot onderhoud/vervanging wordt uitgevoerd wordt ook het uitvoeringsjaar en type groot onderhoud vermeld. Hiermee wordt de historie van de inrichtingsmaterialen bijgehouden.

Naast de registratie van veranderingen in de openbare ruimte wordt ook steeds meer digitaal gewerkt bij de uitvoering van het onderhoud. Denk bijvoorbeeld aan het afhandelen van meldingen in het meldingssysteem of het digitaal beoordelen van de onderhoudskwaliteit. Vanuit de eigen dienst en de aannemers is de wens uitgesproken om dit soort werkzaamheden en controle-systematieken te gebruiken om daarmee een verdere efficiëntie en professionalisering in het werk te realiseren.

Voorbeeldkaart uit groenbeheersysteem GBI.

7 Planning

7.1 Onderhoud

In de gemeente werken we met beeldkwaliteit voor de groenvoorzieningen. Onderstaande planning geeft weer in welke periode werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd. Dit betekent niet dat elke week onkruidbestrijding wordt uitgevoerd, maar dat het bestrijden van onkruid zo vaak als nodig is wordt uitgevoerd om aan de gestelde beeldkwaliteit te voldoen.

	jan	feb	mrt	apr	mei	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec
Regulier terrein onderhoud												
Algemeen onderhoud												
Blad en natuurlijk afval												
- Verwijderen blad en natuurlijk afval												
Zwerfafval												
- Verwijderen zwerfafval												
Beplantingen												
Bodembedekkers												
- Onkruidbeheersing in beplantingsvak												
- Snoeien rand beplantingsvak												
Bosplantsoen												
- Uitmaaien en afvoeren rand beplantingsvak												
- Snoeien rand beplantingsvak												
(Blok)hagen												
- Onkruidbeheersing in haagvoet												
- Knippen haag												
Heesters/botanische rozen												
- Onkruidbeheersing in beplantingsvak												
- Snoeien rand beplantingsvak												
- Terugzetten beplanting												
Rozen												
- Onkruidbeheersing in beplantingsvak												
- Snoeien rand beplantingsvak												
- Terugzetten beplanting												
Vaste planten												
- Onkruidbeheersing in beplantingsvak												
- Snoeien rand beplantingsvak												
- Terugzetten beplanting												

Tabel 10: Planning onderhoudswerkzaamheden

7.2 Integraal werken

Om zo efficiënt mogelijk te werken is het van belang om bij vervangings- en omvormingsprojecten de werkzaamheden integraal uit te voeren. Hierbij wordt de samenwerking gezocht met de andere disciplines. Voorbeelden hiervan zijn: wegreconstructies, riolering en overige (her)inrichtingsprojecten.

8 Kwaliteitscontrole

In de huidige situatie is de ploeg van de buitendienst verantwoordelijk voor het uitgevoerde werk (zelfregulerend). Uiteraard wel onder leiding van de Teamleader van de buitendienst. De gebiedsbeheerders vormen de ogen en oren van het gebied en hebben daarbij een signaalfunctie met het oog op kwaliteit en het melden van afwijkingen. Deze werkwijze is bepaald in de detailstructuur van de gemeente West Betuwe en maakt onderdeel uit van het West Betuws werken. Hier leren we van het verleden en doen daar ons voordeel mee zodat het daar waar mogelijk morgen al beter, efficiënter en goedkoper kan (plan, do check, act, zie 7.2).

Om bovenstaande beter te kunnen controleren en tastbaar in beeld te hebben kan de omgeving geschouwd en gemonitord worden. Hierdoor wordt bepaald of aan de gestelde kwaliteit wordt voldaan. In de DVO die de Avri voor de gemeente uitvoert wordt de kwaliteit al steekproefsgewijs gecontroleerd door middel van monitoring en het dagelijks toezicht van de gebiedsbeheerders.

In hoofdstuk 7.1 wordt ingegaan op de schouwmethodiek, de frequentie en de daarbij horende maatregelen.

8.1 Schouwmethodiek en frequentie

Werken op beeldkwaliteit

Werken op beeldkwaliteit houdt in dat beheergroepen moeten voldoen aan een kwaliteit die vooraf door de gemeente is vastgesteld. Deze kwaliteit varieert van kwaliteitsniveau A+ t/m D. Door steekproefsgewijs te schouwen/monitoren wordt bepaald of het gewenste beeld is behaald.

Kwaliteitsniveau		Omschrijving	Kwaliteit
A+	CROW	Zeer hoog	Nagenoeg ongeschonden
A	CROW	Hoog	Mooi en comfortabel
B	CROW	Basis	Functioneel
C	CROW	Laag	Onrustig beeld, discomfort of enige vorm van hinder
D	CROW	Zeer Laag	Kapitaalsvernietiging, uitlokking van vernieling, functieverlies, juridische aansprakelijkheid of sociale onveiligheid

Tabel 11: Toelichting beeldkwaliteit, schouwmethode

Groen-beplanting-beschadiging				
Verrekenen op frequentie via RAW-hoofdcode 51.48.52				
A+	A	B	C	D
Er is geen beplanting beschadigd.	Er is weinig beplanting beschadigd.	Er is in beperkte mate beplanting beschadigd.	Er is redelijk veel beplanting beschadigd.	Er is veel beplanting beschadigd.
beschadigd oppervlak 0% per 100m ²	beschadigd oppervlak ≤ 5% per 100m ²	beschadigd oppervlak ≤ 10% per 100m ²	beschadigd oppervlak ≤ 25% per 100m ²	beschadigd oppervlak > 25% per 100m ²

Op dit moment schouwt de Avri zelf het eigen werk om te kijken of dit voldoet aan de gestelde beeldkwaliteit van de CROW. Dit lijkt vreemd omdat de slager zijn eigen vlees keurt. Maar door de systematiek gaat dit goed en leidt niet tot problemen. De schouw wordt op dit moment 8 keer per jaar uitgevoerd.

Schouwen door eigen dienst

Het is een mogelijkheid om ook een schouw voor de werkzaamheden van de eigen dienst op te zetten. Op deze manier kan ook het werk en de kwaliteit van de eigen buitendienst inzichtelijk worden gemaakt. Dit betekent echter extra inzet en extra kosten. Gezien de te maken efficiëntieslag en het West Betuws werken (zelfstandigheid en verantwoordelijkheid zo laag mogelijk in de organisatie) is hier niet voor gekozen.

8.2 Maatregelen

Om ons groenbeheer te borgen werken wij binnen het groenbeheer volgens het plan, do-check-act-principe (PDCA-cyclus). Hieronder wordt beknopt weergegeven hoe wij dit binnen de gemeente aanpakken.

Plan

Het groenbeleid- en beheerplan vormt de basis van het groenbeheer.

Do

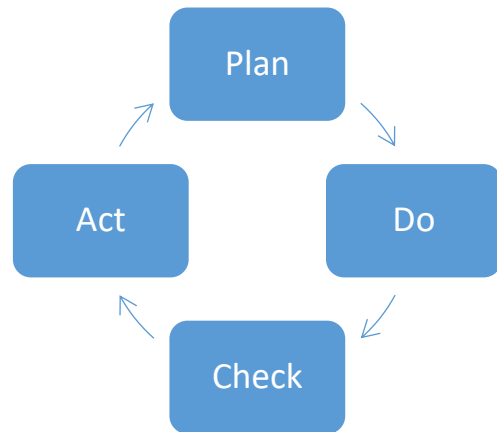
Het uitvoeren van het groenbeheer door de eigen dienst, Avri, aannemers, inwoners.

Check

Om de kwaliteit van het groenbeheer te bewaken, wordt, na uitvoering, teruggekeken naar het resultaat. In het DVO Avri wordt 8 per jaar een kwaliteitsschouw CROW uitgevoerd (zie paragraaf 7.1). Ook de gebiedsbeheerders voeren dagelijks toezicht uit.

Act

Het bepalen van verbetermaatregelen en/of voorstellen om de uitvoering van het groenbeheer nog efficiënter te laten verlopen.

9 Communicatie

De komende tijd wordt in samenwerking met afdeling communicatie een communicatieplan opgesteld waarbij naast de grootschalige vervangingsopgaven ook het reguliere onderhoud in de communicatie naar buiten wordt ingepland. Denk bijvoorbeeld aan het plaatsen van een toelichting over de beeldkwaliteitsniveaus op de gemeentelijke website of een planning van het snoeionderhoud in het nieuwsblad West Betuwe.

Het onderhoud van het openbaar groen is een onderwerp waar regelmatig vragen en opmerkingen over binnenkomen. Veel van deze vragen kunnen echter met een goede communicatie voorkomen worden. Werkzaamheden die voor de groenbeheerders heel normaal zijn, zijn voor inwoners niet altijd duidelijk of logisch gepland.

9.1 Vervangingen en omvormingen

Voor grootschalige werkzaamheden blijft het zo dat de gemeente daarvoor graag in gesprek gaat met de direct betrokkenen en inwoners. Door de vakspecialist Groen wordt dan samen met de gebiedsmakelaars en gebiedsbeheerders een traject voor inwonerparticipatie opgezet.

Ook de interne communicatie is bij deze werkzaamheden van groot belang. Doelstelling van de gemeente is om zo veel mogelijk werkzaamheden integraal uit te voeren. Een vroegtijdige afstemming met andere afdelingen zoals riolering, wegen, water, klimaat en duurzaamheid is daarbij essentieel. Het kaartmateriaal wat is opgesteld voor de omvormingen kan hierbij een belangrijk discussiedocument zijn.

9.2 Interne communicatie beheerplannen

De vier beheerplannen (beplantingen, grassen, bomen en watergangen) zijn geschreven vanuit het groenbeleidsplan. Ze geven de (groen)beheerders veel informatie over hoe het werk uitgevoerd moet worden. Maar ook andere collega's binnen de gemeentelijke organisatie moeten hiervan op de hoogte zijn. Samen met de afdeling communicatie wordt daarom een plan van aanpak opgesteld om het groen- en bomenbeheer beter onder de aandacht te brengen bij andere afdelingen.

De beheerplannen hebben een minimale looptijd van 1 jaar. Jaarlijks vindt er een evaluatie plaats. Aan de hand van de evaluatie wordt bepaald of het beheerplan herzien moet worden. Na 4 jaar wordt een uitgebreide evaluatie gehouden waarbij ook betrokkenen vanuit de gehele gemeentelijke organisatie, externe stakeholders en inwoners hun inbreng kunnen geven. De uitkomst hiervan wordt als input gebruikt voor een nieuw beleidsplan.

9. Bijlagen

9.1 Definities

Definities:

- **Afzetten beplanting**
Het laag bij de grond afzagen van bomen en struiken om zo de groei te stimuleren.
- **Bemesten**
De bodem voorzien van nieuwe voedingsstoffen door middel van het verspreiden van mest over de grond.
- **Blad en natuurlijk vuilbeheersing**
Het opruimen van organisch afval (zoals bladafval, bloesem en twijgen). (Bron: CROW)
- **Inboet**
Het planten van beplanting op kale plekken in de beplantingsvakken.
- **Onkruidbeheersing in beplantingsvak**
Het verwijderen van onkruid in een beplantingsvak.
- **Ompunten**
Het bewerken/omspitten van de grond om ongewenste kruidgroei tegen te gaan.
- **Snoeien rand beplantingsvak**
Verwijderen van (overhangende) takken van de beplanting.
- **Toppen**
De bovenste stengeltoppen van een plant weghalen.
- **Zwerfafval ruimen**
Het opruimen van afval dat is weggegooid of achtergelaten op plaatsen die daarvoor niet bestemd zijn. (bron: CROW)

9.2 Wettelijke kaders

Zorgplicht

Er is een zorgplicht waardoor de gemeente moet zorgen voor haar bomen. De gemeente is aansprakelijk bij schade door (verwijtbaar) onvoldoende zorg. Dit houdt in dat de gemeente zorgvuldig en periodiek moet kunnen aantonen dat al het mogelijke is gedaan om de schade door bomen te voorkomen. Met de verhoogde zorgplicht worden bomen met een verhoogde gevaarzetting vaker gecontroleerd dan de algemene zorgplicht (attentiebomen/bomen met nader onderzoek). Ook is het verplicht dat de beheerder een schriftelijke registratie heeft, zodat het onderhoud aan te tonen is.

Wet Natuurbescherming

De nieuwe Wet Natuurbescherming is een overkoepelde wet waar de bescherming van unieke natuurgebieden van Nederland en Europa worden geregeld. Sinds 1 januari 2017 is de nieuwe Wet Natuurbescherming in werking getreden. Het voornaamste doel van deze wet is het beschermen van het soortenrijkdom van planten en dieren binnen én buiten de beschermde natuurgebieden. Het zorgvuldig beheren is van zeer belang, zodat dit geen negatieve gevolgen heeft op de flora en fauna. Vanuit de Wet Natuurbescherming zijn er een aantal aandachtspunten:

De bescherming van flora en fauna is gericht op de gunstige staat van instandhouding van populaties. Maatregelen die (op één bepaalde plek die van belang is) voor een bepaalde soort een negatief effect hebben kunnen bijvoorbeeld doorgang vinden als voor de populatie op een andere plek positieve maatregelen tot minimaal instandhouding van de populatie worden genomen.

De verantwoordelijkheid voor bijvoorbeeld ontheffingen ligt bij de provincies in plaats van de landelijke overheid. De provincie Gelderland stemt haar regelgeving af op lokale omstandigheden en soorten.

De voormalige Boswet is nu ook opgenomen onder de Wet Natuurbescherming. Hiervoor hebben we recentelijk opnieuw de bebouwde kom grenzen Houtopstanden vastgesteld. Binnen deze grenzen is de gemeente leidend, daarbuiten geldt de Wet Natuurbescherming met de Provincie als bevoegd gezag.

Wet gewasbestrijdingsmiddelen en biociden (Chemische bestrijdingsmiddelen)

De Europese overheid heeft eisen gesteld aan het gebruik van chemische (bestrijdings)middelen in het openbaar groen. Het beheer mag niet meer worden uitgevoerd door middel van deze chemische bestrijdingsmiddelen. Onkruidbestrijding moet dus op een andere manier worden uitgevoerd, of onkruid moet bij aanleg en inrichting al worden vermeden of tegen worden gegaan. Niet al het onkruid kan bijvoorbeeld worden vermeden, daarom zouden de verwachtingen van inwoners iets meer in lijn met de werkelijkheid moeten lopen.

9.3 Beheerregime

9.4 Beheerkosten per kern

9.5 Omvormingen aanlegkosten

9.6 Omvormingen beheerkosten

9.7 Groen doen

